

Sygn. akt I Ca 84/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie SSO Antoni Smus

SSO Iwona Podwójniak

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2014 r. w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W.

przeciwko U. R. (1)

o wstrzymanie renty

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku

z dnia 11 lipca 2013 r. sygn. akt I C 126/10

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1b, 2, 4 i 5 w ten sposób, że:

a) obniża kwotę z punktu 1b z 250 złotych do 120 (stu dwudziestu) złotych;

b) punktowi 4 nadaje brzmienie; „zasądza od pozwanej U. R. (1) na rzecz powoda Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. kwotę 280 (dwieście osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu”;

c) obniża kwotę określoną w punkcie 5 z 436,68 złotych do 399 (trzystu dziewięćdziesięciu dziewięciu) złotych;

II. zasądza od pozwanej U. R. (1) na rzecz powoda Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. kwotę 378 (trzysta siedemdziesiąt osiem) złotych tytułem kosztów postępowania za drugą instancję.

Sygn. akt I Ca 84/14

UZASADNIENIE

Powód Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny w sprawie przeciwko U. R. (1) wniósł o zmianę czasu trwania renty z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie po 500 zł miesięcznie oraz renty wyrównawczej w kwocie po 650 zł miesięcznie poprzez ich wstrzymanie z dniem 1 lipca 2010 roku oraz o zasądzenie kwoty 14 950 zł tytułem nienależnie wypłaconej renty za okres od 1 sierpnia 2008 roku do 30 czerwca 2010 roku.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 11 lipca 2013 roku Sąd Rejonowy w Łasku ustalił, że od dnia 1 stycznia 2011 roku nie istnieje obowiązek płacenia przez powoda Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny w W. na rzecz pozwanej U. R. (1) renty wyrównawczej zasądzonej wyrokiem częściowym Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 26 czerwca 2002 roku w sprawie sygn. akt II C 629/99 (pkt 1 a), od dnia 11 lipca 2013 roku wysokość renty na zwiększone potrzeby zasądzonej wyrokiem częściowym Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 26 czerwca 2002 roku w sprawie sygn. akt II C 629/99 wynosić będzie 250 zł miesięcznie (pkt 1 b), oddalił powództwo o ustalenie w pozostałej części (pkt 2), oddalił powództwo o zapłatę (pkt 3), zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 58,73 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów postępowania (pkt 4), nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Łasku kwotę 436,68 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa związanych z wynagrodzeniem biegłego sądowego (pkt 5) i nie obciążył pozwanej kosztami sądowymi wyłożonymi tymczasowo przez Skarb Państwa związanymi z wynagrodzeniem biegłego sądowego (pkt 6).

Rozstrzygnięcie zapadło po następujących ustaleniach i wnioskach.

Wyrokiem częściowym z dnia 26 czerwca 2002 roku wydanym w sprawie II C 629/99 z powództwa U. R. (1) przeciwko Towarzystwu (...) SA i Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu w W. Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od pozwanego na rzecz powódki m.in. rentę wyrównawczą od 1 czerwca 2002 roku i na przyszłość po 650 zł miesięcznie, rentę na zwiększone potrzeby za okres od czerwca 2002 roku i na przyszłość po 500 zł miesięcznie.

W uzasadnieniu wyroku co do renty wyrównawczej podniesiono m.in., iż: „od 1 grudnia 1999 roku i nadal renta wynosi po 650 zł miesięcznie, albowiem od tej pory powódka nie posiada żadnych dochodów. Nie pracuje jako kosmetyczka, co jest usprawiedliwione jej niepełnosprawnością wynikającą z upośledzenia funkcji ramienia, wzroku oraz jej kompleksów związanych z wyglądem twarzy. Nie można też robić powódce zarzutu, że podjęła studia aby uzyskać zawód, który da jej pracę. Dlatego też zdaniem Sądu, pozwany do czasu uzyskania kwalifikacji przez powódkę w nowym zawodzie i znalezienia przez nią zatrudnienia winien wypłacać powódce na podstawie art. 444 § 2 k.c. rentę wyrównawczą”. Natomiast co do renty na zwiększone potrzeby wskazano, iż kwota 500 zł obejmuje pełny koszt zwiększonych potrzeb powódki. Przyjęto, iż na wskazaną kwotę składają się następujące wydatki: 200 zł - na lekarstwa, farmaceutyki i środki kosmetyczne, 90 zł - średni miesięczny koszt zabiegów laserowych, 60 zł - wizyty lekarskie, 17 zł - dojazdy do Ł., 133 zł - koszty opieki.

Pozwana U. R. (1) po ukończeniu studiów na kierunku Technologia C. na Wydziale (...) (...) – w dniu 13 stycznia 2006 roku – uzyskała tytuł zawodowy magister inżynier.

Z dniem 24 września 2007 roku pozwana została wyrejestrowana z ewidencji w Powiatowym Urzędzie Pracy w P..

W dniu 24 lipca 2008 roku pozwana podjęła pracę w (...) SA Oddział w P. na czas określony do dnia 23 lipca 2013 roku jako technolog na Wydziale Montażu Ż. z wynagrodzeniem zasadniczym 2 932 zł miesięcznie brutto.

Pozwana U. R. (1) cierpi na przewlekłe zapalenie spojówek oka prawego, powstałe na skutek niedomykalności powieki. Leczenie polega na zachowaniu istniejącego filmu łzowego. Zaleceniem dla niej jest unikanie suchych i przegrzanych pomieszczeń, nawilżanie powietrza, przerwy w pracy narażającej oko na wysychanie, kontrolowanie mrugania aby uruchomić nawilżanie, ochrona przed słońcem, unikanie klimatyzowanych pomieszczeń, noszenie okularów ochronnych. Miesięczne koszty leczenia zapaleniu rogówki wynoszą około 100-120 zł przy przyjęciu, iż 2 opakowania leków tzw. sztucznych łez O., S., H. kosztują 65 zł, a leki(...), (...)- 30 zł Ponadto pozwana ponosi koszt okularów (koszty szkieł korekcyjnych od 90 zł do 300 zł plus koszt oprawek) oraz okresowych wizyt lekarskich.

Pozwana jeden raz w roku ucześnie do lekarza okulisty, gdzie przeprowadzane jest kontrolne badanie. Koszt wizyty lekarskiej wynosi 80 zł, badania 80 zł i zdjęcia oka z kontrastem 150 zł.

Pozwana od szóstego roku życia choruje na cukrzycę typu 1. Przeżyty wypadek nie miał wpływu na stopień wyrównania cukrzycy (jest on podobny do okresu sprzed wypadku), ani nie wpłynął w istotny sposób na zmianę leczenia. Retinopatia cukrzycowa jest naturalnym powikłaniem rozwijającym się w przebiegu długoletniej niedostatecznie

wyrównanej cukrzycy. Wypadek nie miał wpływu na to powikłanie. Jeśli chodzi o cukrzycę to wypadek z 1998 roku nie miał żadnego wpływu na przebieg schorzenia i na koszty leczenia. Podobne leczenie było stosowane przed i po wypadku.

Sąd oddalił wnioski pełnomocnika powoda, w tym m.in. o dopuszczenie dowodu z opinii Kliniki (...) w Ł. uznając, iż złożona przez biegłego sądowego z zakresu okulistyki opinia (wraz z jej uzupełnieniem) jest wykonana w sposób profesjonalny i zawiera odpowiedzi na wszystkie pytania zakreślone w tezie dowodowej.

Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy wskazał, że roszczenie powoda w zakresie rent (wyrównawczej i z tytułu zwiększonych potrzeb) opiera się na treści art. 907 § 2 k.c. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli obowiązek renty wynika z ustawy, każda ze stron może w razie zmiany stosunków żądać zmiany wysokości renty lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub umowie. Z treści tego przepisu wynika, że przedmiotem ustaleń i rozważań Sądu orzekającego powinno być zagadnienie czy po zawarciu przez strony ostatniego porozumienia określającego wysokość renty, nastąpiła zmiana stosunków uzasadniająca jej zmianę.

Zgodnie z treścią art. 444 § 2 k.c. jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość może on żądać od zobowiązanego naprawienia szkody odpowiedniej renty. Renta wyrównawcza według art. 444 § 2 k.c. wyrównuje szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym, która wynika z utraty zdolności do pracy (z braku możliwości uzyskania dochodów skutkiem utraty bądź ograniczenia zdolności do pracy). Sposób wyliczenia tej renty polega na przyjęciu hipotezy, że gdyby nie wypadek to poszkodowany dalej pracowałby na określonym stanowisku i osiągałby nadal dochody z zatrudnienia.

Renta zaś w zakresie wydatków na zaspokojenie zwiększonych potrzeb dotyczy wydatków stanowiących następstwo czynu niedozwolonego (np. konieczność stałego leczenia, zabiegów, kuracji, opieki osób trzecich, specjalnego odżywiania itp.).

Z przeprowadzonego postępowania wynika, iż pozwana podjęła zatrudnienie zgodne z ukończonym kierunkiem studiów. Należy zauważyć, iż renta wyrównawcza została przyznana w czasie kiedy U. R. (1) kontynuowała studia. Było wiadomym, iż musi uzyskać kwalifikacje do pracy w innym zawodzie niż kosmetyczka. Dlatego – co wynika z uzasadnienia Sądu Okręgowego w Łodzi – zasądzono rentę wyrównawczą do czasu uzyskania kwalifikacji przez nią w nowym zawodzie i znalezienia pracy.

Niewątpliwie podjęcie pracy zawodowej przez pozwaną jest okolicznością, która powoduje wygaśnięcie obowiązku wypłaty tej renty przez powoda. Dlatego Sąd Rejonowy ustalił, iż od dnia 1 stycznia 2011 roku nie istnieje obowiązek płacenia przez powoda renty wyrównawczej na rzecz pozwanej. Sąd przyjął datę ustania obowiązku jako dzień 1 stycznia 2011 roku z uwagi na wskazanie tej daty w wydanym na wniosek powoda postanowieniu o zabezpieczeniu. Od tej daty bowiem do prawomocnego zakończenia postępowania powód miał obowiązek pozostawić należności na swoim rachunku. Sąd nie znalazł podstaw do przyjęcia daty ustania obowiązku wypłaty renty wskazanej przez powoda w pozwie. W tym zakresie powództwo oddalono.

Co do renty na zwiększone potrzeby Sąd przyjął, iż pozwana nadal ponosi koszty związane z leczeniem zapalenia rogówki. Przy przyjęciu kosztów zakupu leków w wysokości około 120 zł miesięcznie, kosztów zakupu okularów, kosztów okresowych wizyt lekarskich oraz kosztów badań uznano, iż renta na zwiększone potrzeby powinna być obniżona do kwoty 250 zł miesięcznie. Jako datę obniżenia tej renty przyjęto datę wyrokowania, tj. 11 lipca 2013 roku. Zdaniem Sądu nie ma podstaw aby ustalić, iż nie istnieje obowiązek zapłaty renty w całości. Dlatego powództwo w pozostałym zakresie oddalono.

Roszczenie o zwrot nienależnie wypłacanej renty mogłoby być dochodzone na podstawie art. 405 k.c.

W niniejszej sprawie pozwana pobierała rentę wyrównawczą na podstawie prawomocnego wyroku wydanego przez Sąd Okręgowy w Łodzi i nie musiała się liczyć z obowiązkiem jej zwrotu. Stan taki dopiero nastąpił, w

ocenie Sądu Rejonowego, po uprawomocnieniu się postanowienia zabezpieczającego. W pkt. 1 tego postanowienia bowiem zabezpieczono powództwo poprzez wstrzymanie płatności tej renty od stycznia 2011 roku do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Jednocześnie kwoty niewypłaconej renty powinny być pozostawione na rachunku powoda, aby w razie ewentualnej zmiany orzeczenia niezwłocznie zostały wypłacone na rzecz pozwanej. Z postępowania dowodowego nie wynika, aby pozwanej po oznaczonej w postanowieniu dacie wypłacano rentę wyrównawczą.

Oznacza to, że w okresie wskazanym w piśmie rozszerzającym powództwo, tj. od 1 sierpnia 2008 roku do 30 czerwca 2010 roku w obrocie prawnym był nadal obowiązujący prawomocny wyrok zasądający na rzecz pozwanej rentę wyrównawczą. Pozwana mogła pobranymi kwotami dysponować i wydać je na bieżące potrzeby. Dlatego powództwo o zapłatę oddalono.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. W niniejszym postępowaniu powód poniósł koszty postępowania w kwocie 3 855 zł. Pozwana zaś poniosła koszty w kwocie 2 417 zł.. Łącznie koszty poniesione przez strony wyniosły 6 272 zł. Pozwana przegrała sprawę w 37,60% Powinna ponieść zatem koszty w kwocie 2 358, 27 zł. Dlatego zasądzone od powoda na rzecz pozwanej różnicę w wysokości 58,73 zł. Ponieważ powód przegrał sprawę w 62,40% nakazano pobranie od niego na rzecz Skarbu Państwa kwoty 436, 68 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów postępowania wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa (699,80 zł x 62, 40%). Z uwagi na charakter sprawy nie obciążono pozwanej pozostałymi kosztami postępowania wyłożonymi tymczasowo przez Skarb Państwa związanymi z wynagrodzeniem biegłych.

Apelację złożył powód. Zaskarżył punkt 1 ppkt. b wyroku w części o ile ustala na rzecz pozwanej z dniem 11 lipca 2013 roku rentę na zwiększone potrzeby w wysokości ponad 120 zł miesięcznie oraz punkty 4, 5 i 6 wyroku w całości, o ile obciąża powoda kosztami procesu, i jednocześnie nie obciąża pozwanej U. R. kosztami sądowymi, w tym kosztami zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego.

Zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 907 § 2 kc w zw. z art. 444 § 2 kc i art. 361 § 1 kc przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, iż powód powinien nadal wypłacać pozwanej rentę z tytułu zwiększonych potrzeb w wysokości wyższej niż 120 zł miesięcznie, pomimo istotnej zmiany stosunków warunkujących wypłatę świadczenia z tego tytułu, jak również sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału oraz naruszenie procedury przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów z art. 233 kpc

Skarżący wniósł o zmianę wyroku i obniżenie z dniem 11 lipca 2013 roku renty z tytułu zwiększonych potrzeb do kwoty 120 zł miesięcznie względnie jej wstrzymanie oraz zasądzenie na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji z zasądzeniem na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu wskazał, że z opinii uzupełniającej biegłego okulisty wynika, że stwierdzona wada wzroku sprzed wypadku z 1998 roku (krótkowzroczność) wymaga noszenia okularów przez całe życie. Leczenie natomiast zapalenia oka polega na podawaniu preparatów typu sztuczne łzy (koszt około 100 zł).

Oznacza to, że wszelkiego rodzaju kontrole (raz w roku) z badaniami okulistycznymi są związane z samoistną wadą wzroku, a nie z zapaleniem rogówki i spojówki, którego leczenie jest określone w opinii i polega na podawaniu sztucznych łez.

Nadto zakup okularów korekcyjnych jest kosztem nie corocznym, a jednocześnie refundowanym w ramach NFZ-tu. Wady wzroku, takie jak krótkowzroczność, dalekowzroczność czy astygmatyzm, leczy się przede wszystkim za pomocą okularów korekcyjnych, soczewek kontaktowych i leczenia chirurgicznego.

Ponadto od wczesnego dzieciństwa poszkodowana nosi okulary, a tym samym, ponownie Sąd pierwszej instancji wszedł w koszty będące następstwem choroby samoistnej, a nie wypadku.

Powód odpowiada za normalne następstwa, a tym normalnym następstwem nie jest zakup okularów, czy złożenie jednorazowej wizyty u lekarza okulisty wraz z badaniami.

W sprawie nastąpiła „zmiana stosunków” przewidziana w art. 907 kc, która daje podstawę do zaprzestania wypłacania renty z tytułu zwiększonych potrzeb, względnie jej obniżenia do kwoty 120 zł miesięcznie.

Sąd Okręgowy zważył:

Na wstępie wskazać należy, że mimo powoływania w treści apelacji stanowiska wskazującego na żądanie wstrzymania renty z tytułu zwiększonych potrzeb w całości, zakres zaskarżenia jednoznacznie wskazuje, że apelujący powód zaskarżył ustalenie wysokości renty z tytułu zwiększonych potrzeb ponad kwotę 120 zł, co oznacza, że w części ustalającej tę rentę do kwoty 120 zł orzeczenie sądu pierwszej instancji jest prawomocne.

Tak określona apelacja jest uzasadniona.

Sąd pierwszej instancji w zakresie rozważań dotyczących renty na zwiększone potrzeby wskazał jedynie, że pozwana ponosi koszty związane z leczeniem zapalenia rogówki. Przy przyjęciu kosztów zakupu leków w wysokości około 120 zł miesięcznie, kosztów zakupu okularów, kosztów okresowych wizyt lekarskich oraz kosztów badań, uznał, że renta na zwiększone potrzeby powinna być obniżona do kwoty 250 zł miesięcznie.

Trafnie zarzuca apelujący powód, że sąd rejonowy poczynił ustalenia w zakresie wielkości, do której renta na zwiększone potrzeby winna być obniżona sprzecznie z zebrany materiał dowodowy i dokonał nieprawidłowych ocen.

Nie może podlegać jakiegokolwiek kwestii, że odpowiedzialność pozwanego z tytułu renty na zwiększone potrzeby może dotyczyć tylko tych wydatków, które pozostają w związku przyczynowo-skutkowym z obrażeniami pozwanej powstałymi w wyniku zdarzenia drogowego z dnia 21 czerwca 1998 roku. Powód nie może ponosić bowiem żadnych obciążeń finansowych związanych z innymi potrzebami zdrowotnymi pozwanej, które w takim związku nie pozostają. Taki wniosek w sposób oczywisty wynika z zasad i przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej.

Tymczasem jak wynika z opinii biegłej okulisty w związku przyczynowo-skutkowym z wypadkiem pozostają powtarzające się zapalenia rogówki i spojówki, których przyczyną mogło być uszkodzenie aparatu ochronnego oka na skutek wypadku. Także niedomykalność powieki powstała w wyniku zdarzenia – do czasu jej zlikwidowania – również znacząco przyczyniła się do powtarzających zapaleń. Leczenie polega na podawaniu tzw. sztucznych łez (kropli nawilżających) oraz maści i żeli. Biegła wskazała, że miesięczny koszt zakupu tych preparatów wynosi 100-120 zł.

Natomiast krótkowzroczność i retinopatia cukrzycowa pozostają bez związku przyczynowo-skutkowego z wypadkiem.

W takiej sytuacji w sposób oczywisty koszty okularów (szkła korekcyjne + oprawki) nie mogą być zaliczone do wydatków uzasadniających rentę na zwiększone potrzeby należną od powoda. Tak samo nie było podstaw do wskazywania jako składnika renty kosztów okresowych wizyt lekarskich, badań. Biegła w ogóle takich nie podnosiła, poza tym – nawet jeśli – to takie wizyty i badania są refundowane przez NFZ.

W takich okolicznościach – jak to już wskazano powyżej – przyjęcie przez sąd pierwszej instancji, że renta powinna wynosić 250 zł miesięcznie nie ma uzasadnienia. Z opinii biegłej okulisty wynika, że miesięczne wydatki związane ze skutkami wypadku w zakresie schorzeń ocznych związane są jedynie ze stosowaniem przez pozwaną kropli, maści, żeli w związku z zapaleniem rogówki i spojówki, co stanowi koszt 100-120 zł miesięcznie.

W takim stanie rzeczy – zgodnie wnioskiem apelacji – na podstawie art. 386 § 1 kpc – należało zmienić zakres obniżenia renty z tytułu zwiększonych potrzeb – do kwoty 120 zł, zamiast do kwoty 250 zł.

W konsekwencji takiej zmiany, wynik sprawy wskazuje na to, że powód wygrał ją w 43% (dochodzona wartość sporu to kwota 28 750 zł, uwzględniona – 12 360 zł).

Stosownie zatem do takiego wyniku rozstrzygnięcia zmianie podlega również rozliczenie kosztów za pierwszą instancję – pkt 4 i 5 wyroku. Powód ponosi koszty w 57%, a nie w 62,40%. Z łącznej sumy kosztów – 6 272 zł, powód winien ponieść 3 575 zł, a poniósł w kwocie 3 855 zł. Zatem pozwana winna mu zwrócić kwotę 280 zł. Tak samo co się tyczy obciążenia powoda obowiązkiem zwrotu wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa kosztów sądowych – tu zmniejsza się ono do kwoty 399 zł.

O kosztach postępowania za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 98 kpc. Wobec uwzględnienia w całości apelacji koszty tego postępowania obciążają pozwaną – ma ona obowiązek zwrócić powodowi opłatę od apelacji w wysokości 78 zł oraz koszty zastępstwa prawnego – stosownie do przepisu § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku, poz. 490) w wysokości 300 zł, łącznie kwotę 378 zł.